

KUL TÚRA SLOVA

*Vedecko-popularizačný
časopis pre jazykovú
kultúru a terminológiu*

*Orgán Jazykovedného ústavu
Ľudovíta Štúra SAV
a Jazykového odboru
Matice slovenskej*

*Vychádza s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej
republiky*

HLAVNÁ REDAKTORKA

Sibyla Mislovičová

VÝKONNÁ REDAKTORKA

Iveta Vančová

REDAKČNÁ RADA

Adriana Ferenčíková, Ján Findra,
Juraj Glovňa, Robert Hammel,
Renáta Hlavatá, Ingrid Hrubani-
čová, Bronislava Chocholová, Ni-
col Janočková, Ján Kačala, Anna
Maričová, Sibyla Mislovičová,
Jozef Mlacek, Slavomír Ondre-
jovič, Lucia Satinská, Mária Šim-
ková, Iveta Vančová, Pavol Žigo

REDAKCIA

813 64 Bratislava, Panská 26

OBSAH KULTÚRA SLOVA – ROČNÍK 49 – 2015 – ČÍSLO 3

VALENTOVÁ, Iveta: Priezviská <i>Be- rec, Berecký</i>	129
HORŇANSKÝ, Imrich: O geografic- kých názvoch so slovným základom <i>treb- a boj-</i> (1. časť)	133
HENSEL, Karol: Menoslovie rýb pod- radu makreloblížnych – Scombroidei (2. časť)	139

DISKUSIE

PALKOVÁ, Lenka: Terminologická poznámka o pomenovaní výsledku univerbizácie	151
---	-----

Z HISTORICKEJ LEXIKY

KRAJČOVIČ, Rudolf: Z lexiky stre- dovekej slovenčiny s výkladom ná- zvu obcí a miest (51)	157
---	-----

ZO STUDNICE RODNEJ REČI

BALLEKOVÁ, Katarína: <i>Na víťazstvo vojny pár koní, voz, 200-tisíc dám...</i>	166
--	-----

ROZLIČNOSTI

Skloňovanie názvu obce <i>Hejce</i> . I. Vančová	173
---	-----

SPRÁVY A POSUDKY

Odišiel opatrovateľ slovenského slova v Ríme – Rudolf Blatnický. M. Pi- sárčiková	175
Máme veľkú encyklopédiu húb. M. Majtán	176
Studium Carpat-Ruthenorum. A. Košťál	178

SPYTOVALI STE SA

Veľkonočka. S. Duchková 180

Z NOVÝCH VÝRAZOV

Slová, ktoré nenájdete v Krátkom slovníku slovenského jazyka (15). M. Povážaj 182

Z JAZYKOVÝCH RUBRIK

O hokejových termínoch. I. Vančová 189

Rúško či *riúška*? I. Vančová 189

Servácovia či *Serváci*? K. Kálmánová 190

Písanie číselných hodnôt so značkami. I. Vančová 191

Písanie slova *mesto*. K. Kálmánová 191

Krúpy, *ľadovec*, *kamenec*. I. Vančová 192

KULTÚRA SLOVA

KULTÚRA SLOVA, vedecko-popularizačný časopis pre jazykovú kultúru a terminológiu. Orgán Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV a Jazykového odboru Matice slovenskej. Ročník 49, 2015, č. 3 (16. 6. 2015). Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, Panská 26, 811 01 Bratislava. IČO 00167 088. Matica slovenská – Vydavateľstvo Matice slovenskej v Martine za podpory grantu Ministerstva kultúry SR. Hlavná redaktorka PhDr. Sibyla Mislovíčová. Výkonná redaktorka Mgr. Iveta Vančová. Grafická úprava Oto Takáč. Technický redaktor Vladimír Radík. Vychádza šesťkrát ročne. Ročné predplatné 7,20 €, jednotlivé čísla 1,20 €. Rozširuje, objednávky a predplatné prijíma Vydavateľstvo Matice slovenskej, Mudroňova 1, 036 52 Martin, e-mail: periodika@matica.sk, tel. 043/3812840. Evidenčné číslo 3696/09. Podávanie novinových zásielok povolené OZSsRP Banská Bystrica č. 1325/94-PTP z 25. 4. 1994. ISSN 0023-5202

Distributed by Vydavateľstvo Matice slovenskej, Mudroňova 1, 036 52 Martin, Slovakia. Distribution rights are held by KUBON and SAGNER, P.O.B. 34 01 08, D-8000 München, Germany.

© Jazykovedný ústav Ľ. Štúra Slovenskej akadémie vied v Bratislave

© Matica slovenská – Vydavateľstvo Matice slovenskej v Martine

Vytlačila Tlačiareň BEN&M, Miriam Uličná, Turčianske Teplice 2015

Cena 1,20 €

BJ – Bardejov, BN – Bánovce nad Bebravou, CA – Čadca, GE – Gelnica, HU – Humenné, KS – Košice-okolie, LC – Lučenec, MT – Martin, NM – Nové Mesto nad Váhom, PD – Prievidza, PE – Partizánske, PN – Piešťany, PO – Prešov, SB – Sabinov, SC – Senec, TO – Topoľčany, TV – Trebišov, VK – Veľký Krtíš, ZM – Zlaté Moravce

Menoslovie rýb podradu makreloblížnych – Scombroidei (2. časť)

KAROL HENSEL

Čeľaď: Gempylidae – gempylvité

Motivácia vedeckého mena: lat. *gempylus* = starobylé meno pre nejakú makreloblížnu rybu; príponou *-idae* (z gréc. εἶδος [eidos] = podoba, tvárnosť) sa v zoologickej nomenklatúre obligátne označuje názov čeľade.

Národné mená: čes. *pamakrelovití*, poľ. *gempylowate*, rus. *гемпиловые* [gempilovyje], ukr. *гемпилови* [gempilovi], angl. *snake mackerels*, nem. *Schlangenmakrelen*, franc. *escoliers, rouvet*, špan. *escolars, sierras, dómine*, čín. 帶鰭科 [taj čchun kche (*taj* = pás, *stuha*, *remeň*, *čchun* = pamakrela, *kche* = čeľaď)], jap. クロタチカマス科 al. 黒太刀鰯科 [kurotači-kamasu ka (*kuro* = čierny, *tači* = meč, *kamasu* = barakuda, *ka* = čeľaď)].

Na označenie tejto čeľade sa v slovenčine použil termín *gempylvité* (Hensel 2009).

Slovenské pomenovanie čeľade Gempylidae je vyjadrené prídavným menom v nominatíve plurálu, ktoré je utvorené od typického rodového mena *gempyl* príponou *-ovité* v súlade so zásadami tvorenia slovenského menoslovía živočíchov (Hensel a i. 1987).

Rod: *Diplospinus* Maul, 1948 – eskolar

Motivácia vedeckého mena: z gréc. διπλο- = dvoj- a lat. *spina* = trň.

Slovenské rodové meno je prevzaté zo španielčiny a pravopisne upravené (špan. *escolar* = školák, žiak).

Poznámka redakcie: Súpis literatúry k článku sa uvedie v poslednej časti príspevku.

***Diplospinus multistriatus* Maul, 1948 – eskolar čiarkovaný**

Rozšírenie: mezopelagiál centrálnych tropických oblastí Atlantického, Indického a Tichého oceána.

Motivácia vedeckého mena: lat. *multi-* = mnoho-, *striatus* = čiarkovaný, vráskavý (z lat. *stria* = čiara, vráska, záhyb).

Národné mená: čes. *pamakrela mnohopruhá*, rus. *многополосый дуплоспинус* [mnogopolosyj diplospinus], angl. *striped escolar*, franc. *escolier rayé*, špan. *escolar rayado*, čín. 雙棘蛇鯖 [šuang ti še čching (šuang = dvoj-, ti = tříř, še = had, čching = makrela)], jap. ホソクロタチ al. 細黒太刀 [hoso-kurotači (hoso = tenký, kuro = čierny, tači = meč)].

Slovenské druhové meno je motivované vedeckým menom.

Rod: *Epinnula* Poey, 1854 – epinula

Motivácia vedeckého mena: skrátene z lat. *epinnulatus* = bezplutvičkový, bez plutvičiek.

Slovenské rodové meno je upravené vedecké meno.

***Epinnula magistralis* Poey, 1854 – epinula sivomodrá**

Rozšírenie: je známych iba niekoľko exemplárov z Karibského mora, južného Japonska a zo severovýchodnej časti Indického oceána.

Motivácia vedeckého mena: lat. *magistralis* = učiteľský [pretože po španielsky sa tento druh nazýva *dómine* = učiteľ].

Národné mená: rus. *глубоководная (гаванская) эпиннула* [glubokovodnaja (gavanskaja) epinnula], angl. *domine*, franc. *escolier maître*, špan. *dómine*, čín. 長腹短鰭蛇鯖 [čchang fu tuan čchi še čching (čchang = dlhý, predĺžený, fu = trup, brucho, tuan = krátka, čchi = plutva, še = had, čching = makrela)], jap. アオスミアキ al. 色炭焼き [ao-sumijaki (ao = modrý, zelený; sumijaki = uhliar)].

Slovenské druhové meno je motivované sfarbením.

Rod: *Gempylus* Cuvier, 1829 – gempyl

Syn.: *Acinacea* Bory de Saint-Vincent, 1804; *Lemnisoma* Lesson, 1831; *Zyphothyca* Swainson, 1839; *Leucoscombrus* van der Hoeven, 1855.

Motivácia vedeckého mena: lat. *gempylus* = staré meno pre nejakú makrelobližnú rybu.

Slovenské rodové meno je prevzaté vedecké meno bez koncovky *-us*.

***Gempylus serpens* Cuvier, 1829 – gempyl hadovitý**

Syn.: *Acinacea notha* Bory de Saint-Vincent, 1804 [*Gempylus notha*];

Lemnisoma thyrsoideum Lesson, 1831; *Gempylus coluber* Cuvier in Cuvier & Valenciennes, 1832; *Gempylus ophidianus* Poey, 1860.

Rozšírenie: epi- a mezopelagiál všetkých tropických a subtropických morí a oceánov.

Motivácia vedeckého mena: *serpens* = plaz, had, drak.

Národné mená: čes. *pamakrela hadovitá*, poľ. *gempyl*, rus. *земный змеиная макрель* [gempil al. zmejnjaja makrel'], angl. *snake mackerel*, franc. *escolier serpent*, nem. *Schlangenmakrele*, špan. *escolar de canal*, čín. 蛇鯖 [še čching (še = had, čching = makrela)], jap. クロタチカマス al. 黒太刀鰯, al. 黒太刀梭子魚 [kurotači-kamasu (*kuro* = čierny, *tači* = meč, *kamasu* = barakuda)].

Slovenské druhové meno je motivované vedeckým menom.

Rod: *Lepidocybium* Gill, 1862 – eskolar

Syn.: *Xenogramma* Waite, 1862; *Diplogonurus* Noronha, 1926; *Lepidosarda* Kishinouye, 1926.

Motivácia vedeckého mena: gréc. *λεπίς* [lepis] = šupina, lat. *cybium*, pôvodne z gréc. *κύβιον* [kybion] = údené mäso z pelamídy (*πηλαμίς* [pelamis]).

Slovenské rodové meno je prevzaté zo španielčiny a pravopisne upravené.

***Lepidocybium flavobrunneum* (Smith, 1843) – eskolar krivočiary**

Syn.: *Cybium flavobrunneum* Smith, 1843; *Xenogramma carinatum* Waite, 1904; *Nesogrammus thompsoni* Fowler, 1923; *Lepidosarda retigramma* Kishinouye, 1926; *Diplogonurus maderensis* Noronha, 1926.

Rozšírenie: vo všetkých tropických a subtropických moriach a oceánoch, chýba však v severnej časti Indického oceánu.

Motivácia vedeckého mena: lat. *flavobrunneum* = žltohnedé.

Národné mená: čes. *pamakrela hnědočerná* al. *pamakrela temná*, rus. *эсcolar* al. *серая деликатесная макрель* [eskolar al. seraja delikatesnaja makrel'], angl. *escolar*, franc. *escolier noir*, nem. *Escolar* al. *Schlangenmakrele*, al. *Buttermakrele*, špan. *escolar negro*, čín. 異鱗蛇鯖 [ji čchi še čching (*ji* = rôzna, *čchi* = plutva, *še* = had, *čching* = makrela)], jap. アブラソコムツ al. 油底鰭 [abura-sokomucu (*abura* = olej, *soko* = dno, *mucu* = *Scombroops boops*)].

Slovenské druhové meno je motivované kľukatou bočnou čiarou.

Rod: *Nealotus* Johnson, 1865 – nealot

Syn.: *Machaeropyge* Ogilby, 1899.

Motivácia vedeckého mena: gréc. νεάλωτος [nealotos] = novoulovený.

Slovenské rodové meno je prevzaté vedecké meno bez koncovky -us.

***Nealotus tripes* Johnson, 1865 – nealot čierny**

Syn.: *Machaerope latispinis* Ogilby, 1899 [*Machaerope latispinus*]

Rozšírenie: epi- a mezopelagiál tropických a subtropických častí Atlantického, Indického a Tichého oceána.

Motivácia vedeckého mena: lat. *tripes* = trojnohý.

Národné mená: čes. *řamakrela černavá*, rus. неалот al. чёрная змеевидная макрель [nealot al. čornaja zmejevidnaja makrel'], angl. *black snake mackerel*, franc. *escolier reptile*, špan. *escolar oscuro*, čín. 三棘若蛇鯖 [san ti žuo še čching (san = tri, ti = osteň al. ozubec, žuo = rovnaký, še = had, čching = makrela)], jap. フウライカマス al. 風来鮨, al. 風来梭子魚 [fúrai-kamasu (fúrai = nestály, túlavý, kamasu = barakuda)].

Slovenské druhové meno je motivované sfarbením.

Rod: *Neopinnula* Matsubara & Iwai, 1952 – epinula

Motivácia vedeckého mena: gréc. νέο- [neo-] = novo-, skrátene z lat. *epinnulatus* = bezplutvičkový.

Slovenské rodové meno je prevzaté skrátene a upravené vedecké meno.

***Neopinnula americana* (Grey, 1953) – epinula americká**

Syn.: *Epinnula orientalis americana* Grey, 1953.

Rozšírenie: je známa len zo západného Atlantiku od Mexického zálivu po Surinam.

Motivácia vedeckého mena: lat. *americana* = americká.

Národné mená: angl. *American snakefish*, franc. *escolier américain*, špan. *escolar americano*, čín. 美洲新蛇鯖 [mejčou sin še čching (mejčou = americký, sin = nový, še = had, čching = makrela)].

Slovenské druhové meno je kalkom vedeckého mena.

***Neopinnula orientalis* (Gilchrist & von Bonde, 1924) – epinula východná**

Syn.: *Epinnula orientalis* Gilchrist & von Bonde, 1924; *Epinnula orientalis pacifica* Grey, 1953.

Rozšírenie: od pobrežia východnej Afriky (Natal a Keňa) a Arabského mora až po západnú Austráliu, Indonéziu a južné Japonsko.

Motivácia vedeckého mena: lat. *orientalis* = východný.

Národné mená: rus. восточная эпиннула [vostočnaja epinnula], angl. *snakefish*, franc. *escolier oriental*, špan. *escolar oriental*, čín. 東方新蛇鯖

[tung fang sin še čching (*tung fang* = orientálny, východný, *sin* = nový, *še* = had, *čching* = makrela)], jap. トウヨウカマス al. 東洋鰺 [tójó-kamasu (tójó = východný, *kamasu* = barakuda)].

Slovenské druhové meno je kalkom vedeckého mena.

Rod: *Nesiarchus Johnson, 1862* – neziarch

Syn.: *Escolar* Jordan & Evermann in Goode & Bean, 1896; *Bipinnula* Jordan & Evermann, 1986.

Motivácia vedeckého mena: z. gr. νῆσος [nesos] = ostrov, ἀρχός [archos] = veliteľ, náčelník. Slovenské rodové meno je prevzaté vedecké meno bez koncovky -us.

***Nesiarchus nasutus Johnson, 1862* – neziarch nosatý**

Syn.: *Prometheus paradoxus* de Brito Capello, 1867; *Thyrsitops violaceus* Bean, 1887 [*Bipinnula violacea*; *Escolar violaceus*].

Rozšírenie: pravdepodobne vo všetkých tropických a subtropických moriach.

Motivácia vedeckého mena: lat. *nasutus* = nosatý.

Národné mená: čes. *pamakrela nosatá*, rus. носатый незуарх [nosaty] neziarch], angl. *black gemfish*, franc. *escolier long nez*, špan. *escolar narigudo*, čín. 無耙蛇鯖 [wu pa še čching (*wu* = bez- al. ne-, *pa* = hrable al. brány, *še* = had, *čching* = makrela)] pretože nemá žiabrové tyčinky, jap. ハシナガクロタチ al. 嘴長黒太刀 [hašinaga-kurotači (*haši* = rypák, *naga* = dlhý, *kuro* = čierny, *tači* = meč)].

Slovenské druhové meno je kalkom vedeckého mena.

Rod: *Paradiplospinus Andirashev, 1960* – eskolar

Motivácia vedeckého mena: gréc. παρα- [para-] = pri, διπλο- [diplo-] = dvoj-; lat. *spina* = trň.

Slovenské rodové meno je prevzaté zo španielčiny a pravopisne upravené.

***Paradiplospinus antarcticus Andriashev, 1960* – eskolar antarktický**

Rozšírenie: cirkumpolárne v antarktikej a subantarktikej oblasti.

Motivácia vedeckého mena: lat. *antarcticus* = antarktický.

Národné mená: антарктический парадиплосопинус [antarktičeskij paradiplospinus], angl. *Antarctic escolar*, franc. *escolier antarctique*, špan. *escolar antártico*, čín. 南極副雙棘蛇鯖 [nantí fušuangfī še čching (*nantí* = antarktický, *fu* = para-, *šuang* = dvoj-, *fī* = trň, *še* = had, *čching* = makrela)].

Slovenské druhové meno je kalkom vedeckého mena.

***Paradiplospinus gracilis* (Brauer, 1906) – eskolar štíhly**

Syn.: *Lepidopus gracilis* Brauer, 1906; [*Diplospinus gracilis*].

Rozšírenie: známy z kontinentálneho svahu pri Namíbii a Južnej Afrike, medzi 17°30' až 31° j. š.

Motivácia vedeckého mena: lat. *gracilis* = tenký, štíhly, chudý.

Národné mená: rus. тонкий парадиплоспинус [tonkij paradiplospinus], angl. slender escolar, franc. escolier élégant, špan. escolar magro, čín. 細身副雙棘蛇鯖 [si šen fušuangfī še čching (si = útly, malý, šen = telo, fu = para-, šuang = dvoj-, fī = trň, še = had, čching = makrela)].

Slovenské druhové meno je motivované tvarom tela.

Rod: *Promethichthys* Gill, 1893 – eskolar

Syn.: *Prometheus* Lowe, 1838; *Dicrotus* Günther, 1960.

Motivácia vedeckého mena: gréc. προμηθής [promethes] = opatrný, rozvážny; ιχθύς [ichthys] = ryba.

Slovenské rodové meno je prevzaté zo španielčiny a pravopisne upravené.

***Promethichthys prometheus* (Cuvier in Cuvier & Valenciennes, 1832) – eskolar ostrážitý**

Syn.: *Gempylus prometheus* Cuvier in Cuvier & Valenciennes, 1832 [*Promethycthus prometeus*; *Promethycthus prometheus*; *Promethychthis prometheus*; *Prometichthys prometeus*; *Prometichthys prometheus*; *Thyrsites prometheus*]; *Prometheus atlanticus* Lowe, 1838; *Dicrotus armatus* Günther, 1860; *Thyrsites ballieui* Sauvage, 1882; *Dicrotus parvipinnis* Goode & Bean, 1896; *Promethichthys pacificus* Seale, 1906; *Promethichthys solandri* Jordan, Evermann & Tanaka, 1927.

Rozšírenie: na kontinentálnom svahu, okolo ostrovov a nad podmorskými chrbtami tropického až mierneho pásma Atlantického, Indického a západnej časti Tichého oceánu. Vo východnom Tichomorí je známy len z podmorského chrbta Sala y Gomez.

Motivácia vedeckého mena: gréc. *Prometheus* = jeden z Titanov.

Národné mená: čes. pamakrela tichomořská al. pamakrela meděná, rus. прометухт al. прометеева рыба [prometicht al. prometejeva ryba], angl. roudi escolar, franc. escolier clair, nem. Silber-Escolar, špan. escolar prometeo, čín. 紡錘蛇鯖 [fangčchu še čching (fangčchu = vreteno, še = had, čching = makrela)], jap. クロシビカマス al. 黒鯖鰺, al. 黒鰯尾梭子魚 [kurošibikamasu (kuro = čierny, šibi = tuniak, kamasu = barakuda)].

Slovenské druhové meno je motivované veľkou ostražitosťou tejto ryby.

Rod: *Rexea* Waite, 1911 – rexea

Syn.: *Jordaniodia* Snyder, 1911.

Motivácia vedeckého mena: z lat. *rex* = vládca, kráľ, vodca.

Slovenské rodové meno je prevzaté vedecké meno v plnom znení.

***Rexea alisae* Roberts & Stewart, 1997 – rexea alisina**

Rozšírenie: západná časť Tichého oceána pri Novej Kaledónii.

Motivácia vedeckého mena: podľa výskumnej lode *Alis* francúzskeho Úradu pre vedecký a technický výskum zámorí (ORSTOM).

Národné mená: čín. 艾氏短蛇鯖 [aji ši tuan še čching (aji ši = Alisina, tuan = krátka, še = had, čching = makrela)].

Slovenské druhové meno je kalkom vedeckého mena.

***Rexea antefurcata* Parin, 1989 – rexea dlhoplutvá**

Rozšírenie: len v južnej časti Tichého oceána od Tasmanovho mora a pobrežia východnej časti Austrálie, cez súostrovie Fidži a severnú časť Nového Zélandu až po Veľkonočný ostrov a podmorské chrbty Nazca a Sala y Gomez.

Motivácia vedeckého mena: lat. *ante-* = pred-; *furcata* = vidlicovitá (pretože bočná čiara sa vidlicovito rozvetvuje už pod tretím a štvrtým trňom prvej chrbtovej plutvy).

Národné mená: rus. длиннокрылая рексия [dlinnokrylaja reksija], angl. *long-finned escolar*, franc. *escolier longues ailes*, špan. *escolar de alea larga*, čín. 叉耙短蛇鯖 [čcha pa tuan še čching (čcha = rozvetvenie, vidlica, pa = hrable, tuan = krátky, še = had, čching = makrela)].

Slovenské druhové meno je motivované výškou prvej chrbtovej plutvy.

***Rexea bengalensis* (Alcock, 1894) – rexea bengálska**

Syn.: *Thyrsites bengalensis* Alcock, 1894.

Rozšírenie: v Indickom oceáne a západnej časti Pacifiku od Mozambického prielivu, podmorskej lavice Saya de Malha, Maldív, pobrežia Indie a Srí Lanky cez Jávske more, Arafurské more a Makasarský prieliv až po severovýchodnú Austráliu a južné Japonsko.

Motivácia vedeckého mena: lat. *bengalensis* = bengálsky.

Národné mená: rus. малая рексия [malaja reksija], angl. *Bengal escolar*, franc. *escolier bengal*, špan. *escolar bengalí*, čín. 孟加拉短蛇鯖

[mengfiala tuan še čching (*mengfiala* = bengálska, *tuan* = krátka, *še* = had, *čching* = makrela)].

Slovenské druhové meno je kalkom vedeckého mena.

***Rexea brevilineata* Parin, 1989 – rexea krátkočiara**

Rozšírenie: známa iba z podmorských chrbtov Sala y Gomez a Nazca v juhovýchodnej časti Tichého oceána.

Motivácia vedeckého mena: lat. *brevi*- = krátko-, *lineata* = čiarovaná.

Národné mená: rus. *насканская рексия* [naskanskaja reksija], angl. *short-lined escolar*, franc. *escolier barracuda*, špan. *escolier de rayas cortas*, čín. 短線短蛇鯖 [tuan sian tuan še čching (*tuan* = krátka, *sian* = čiara, *tuan* = krátky, *še* = had, *čching* = makrela)].

Slovenské druhové meno je motivované hornou vetvou bočnej čiary, ktorá siaha sotva po začiatok druhej chrbtovej plutvy.

***Rexea nakamurai* Parin, 1989 – rexea Nakamurova**

Rozšírenie: známa len z tropickej časti Indického oceána (od Sumatry a podmorskej lavice Nazareth) a Tichého oceána (Kjúšusko-Palauského podmorského chrbta a havajského ostrova Oahu).

Motivácia vedeckého mena: dedikačné meno. Izumi Nakamura, japonský ichtyológ, vedecký pracovník Rybárskej výskumnej stanice Kjótskej univerzity v Maizuru.

Národné mená: rus. *получешуйная рексия* [polučeshujnaja reksija], angl. *Nakamura's escolar*, franc. *escolier dentu*, špan. *escolar de Nakamura*, čín. 中村短蛇鯖 [čungsun tuan še čching (*čungsun* = čínske čítanie znakov v japonskom mene Nakamura – „stredná dedina“, *tuan* = krátka, *še* = had, *čching* = makrela)].

Slovenské druhové meno je kalkom vedeckého mena.

***Rexea prometheoides* (Bleeker, 1856) – rexea kráľovská**

Syn.: *Thyrsites prometheoides* Bleeker, 1856 [*Jordanidia prometheoides*; *Rexea promethoides*; *Reyea prometheoides*]; *Jordanidia raptoria* Snyder, 1911.

Rozšírenie: známa z Indického oceána a zo západnej časti Pacifiku od pobrežia Kene, Mozambiku, ostrova Réunion a lavice Salya de Malha až po moria omývajúce severnú Austráliu, Indonéziu, Vietnam, Filipíny, ostrovy Rjúkju a južné Japonsko.

Motivácia vedeckého mena: podobná na *Promethichthys prometheus* (gréč. *εἶδος* [eidos] = podoba).

Národné mená: čes. *pamakrela královská*, rus. *рексия Прометея* [reksi-ja Prometeja], angl. *royal escolar*, franc. *escolier royal*, špan. *escolar real*, čín. 短蛇鯖 [tuan še čching (*tuan* = krátka, *še* = had, *čching* = makrela)], jap. カゴカマス al. 籠鮨, al. 籠梭子魚 [kagokamasu (*kago* = kôš, klietka, *kamasu* = barakuda)].

Slovenské druhové meno je utvorené v zhode s väčšinou európskych jazykov.

***Rexea solandri* (Cuvier in Cuvier & Valenciennes, 1832) – rexea striebristá**

Syn.: *Gempylus solandri* Cuvier in Cuvier & Valenciennes, 1832; *Thyrsites micropus* McCoy, 1873; *Rexea furcifera* Waite, 1911.

Rozšírenie: moria omývajúce južnú, juhozápadnú a juhovýchodnú Austráliu, Tasmániu a Nový Zéland.

Motivácia vedeckého mena: dedikačné meno. Daniel Charles Solander (1736 – 1782), švédsky prírodovedec, žiak Linného, pracovník Britského múzea. Jeho rukopisy prezreli a použili G. Cuvier a A. Valenciennes.

Národné mená: rus. *большая рексия* al. *южная рексия* [boľšaja reksija al. južnaja reksija], angl. *silver gemfish*, franc. *escolier tifiati*, špan. *escolar plateado*, čín. 索氏短蛇鯖 [so ši tuan še čching (*so ši* = pána So, *tuan* = krátka, *še* = had, *čching* = makrela)], jap. ミナミカゴカマス al. 南籠鮨 [minami kagokamasu (*minami* = južná, *kago* = kôš, klietka, *kamasu* = barakuda)].

Slovenské druhové meno je motivované sfarbením.

Rod: *Rexichthys* Parin & Astakhov, 1987 – rexea

Motivácia vedeckého mena: odvodené od rodového mena *Rexea* a gréc. *ἰχθύς* [ichthys] = ryba.

Slovenské rodové meno je utvorené na základe veľkej podobnosti s predchádzajúcim rodom *Rexea*.

***Rexichthys johnpaxtoni* Parin & Astachov, 1987 – rexea Paxtonova**

Rozšírenie: známa od východného pobrežia Austrálie (medzi 17°31' až 32°34' j. š.) a od Novej Kaledónie.

Motivácia vedeckého mena: dedikačné meno. John Paxton, austrálsky ichtyológ, pracovník Austrálskeho múzea v Sydney.

Národné mená: rus. *пексум* [reksicht], angl. *Paxton's escolar*, franc. *escolier bécune*, špan. *escolar de axton*, čín. 皇蛇鯖 [chuang še čching (*chuang* = vládca, *še* = had, *čching* = makrela)].

Slovenské druhové meno je motivované vedeckým menom.

Rod: *Ruvettus Cocco, 1829* – ruveta

Syn.: *Rovetus* Cantraine, 1835; *Acanthoderma* Cantraine, 1835; *Aplurus* Lowe, 1838.

Motivácia vedeckého mena: *ruveto* alebo *roveto* = meno ruvety olejatej v taliančine.

Slovenské rodové meno je utvorené na základe talianskeho mena.

***Ruvettus pretiosus Cocco, 1833* – ruveta olejnatá**

Syn.: *Rovetus temminckii* Cantraine, 1833; *Tetragonurus simplex* Lowe, 1834; *Thyrsites acanthoderma* Lowe, 1839; *Thyrsites scholaris* Poey, 1854; *Ruvettus tydemani* Weber, 1913; *Ruvettus pacificus* Jordan & Jordan, 1922; *Ruvettus delagoensis* Gilchrist & von Bonde, 1924; *Ruvettus whakari* Griffin, 1927.

Rozšírenie: vo všetkých tropických a subtropických moriach a oceánoch sveta.

Motivácia vedeckého mena: lat. *pretiosus* = cenný, vzácny, drahý.

Národné mená: čes. *patakrela olejnatá*, poľ. *kostropak*, rus. (драгоценная) *рувета* al. *рыба-масло* [(dragocennaja) *ruveta* al. *ryba-maslo*], srb., chorv. *ljuskotrn*, angl. *oilfish*, nem. *Ölfisch*, franc. *rouvet*, špan. *escolar clavo*, čín. 棘鱗蛇鯖 [tí čchi še čching (*tí* = trň, *čchi* = plutva, *še* = had, *čching* = makrela)], jap. バラムツ al. 薔薇鮭 [baramucu (*bara* = ruža, *mucu* = *Scombrops boops*)].

Pre tento druh sa v slovenčine použilo meno *ruveta olejovitá* (Hensel 2009).

Slovenské druhové meno je motivované mimoriadne olejnatým mäsom tejto ryby.

Rod: *Thyrsites Cuvier, 1831* – snúk

Syn.: *Leionura* Bleeker, 1860.

Motivácia vedeckého mena: lat. *thyrsites* = staré meno nejakej morskej ryby (z gréc. *θύρσος* [*thyrsos*] = palica ovenčená brečtanom a révou).

Slovenské rodové meno je prevzaté z afrikánčiny.

***Thyrsites atun (Euphrasen, 1791)* – snúk modrý**

Syn.: *Scomber atun* Euphrasen, 1791 [*Leionura atun*]; *Scomber dentatus* Forster in Bloch & Schneider, 1801 [*Leionura atun dentatus*]; *Thyrsites chilensis* Cuvier in Cuvier & Valenciennes, 1832; *Scomber lanceolatus* Cuvier in Cuvier & Valenciennes, 1832; *Thyrsites altivelis* Richardson, 1839; *Scomber*

dentex Forster in Richardson, 1843; *Scomber splendens* Richardson, 1843.

Rozšírenie: v pobrežných vodách južnej pologule medzi 35° až 55° j. š. (v oblasti studených morských prúdov aj vyššie na sever).

Motivácia vedeckého mena: špan. *atún* = tuniak.

Národné mená: čes. *pamakrela jižní*, poľ. *atun*, rus. *чек* [snek], angl. *snoek*, afr. *snoek*, nem. *Atun* al. *Snoek*, franc. *escolier*, špan. *sierra*, čín. 杖蛇鯖 [čang še čching (čang = palica, še = had, čching = makrela) al. 杖魚 čang jü (čang = palica, jü = ryba)].

Pre tento druh sa v slovenčine použilo meno *snúk modrý* (Hensel 2009).

Slovenské druhové meno je motivované sfarbením tejto ryby.

Rod: *Thyrsitoides* Fowler, 1929 – snúk

Syn.: *Mimasea* Kamohara, 1936.

Motivácia vedeckého mena: odvodené od rodového mena *Thyrsites* a koncovky *-oides* (z gréc. *εἶδος* [eidos] = podoba, tvárnosť).

Slovenské rodové meno je prevzaté z afrikánčiny.

***Thyrsitoides marleyi* Fowler, 1929 – snúk tmavý**

Syn.: [*Thyrsitoides marleyi*]; *Mimasea taeniosoma* Kamohara, 1936; *Thyrsitoides jordanus* Ajiad, Jafari & Mahasneh, 1987.

Rozšírenie: Indický oceán a západná časť Pacifiku od južného cípu Afriky, Madagaskaru a Červeného mora až po juhovýchodnú Austráliu, Nové Hebridy a južné Japonsko.

Motivácia vedeckého mena: dedikačné meno. Harold Walter Bell-Marley (1872/3 – 1945), hlavný rybársky funkcionár v Durbane (Južná Afrika).

Národné mená: rus. *муромудец* al. *мурасея* [tirsitoides al. *mimaseja*], angl. *black snoek*, franc. *escolier gracile*, špan. *sierra grácil*, čín. 黑鰭蛇鯖 [chej čchi še čching (chej = čierny, čchi = plutva, še = had, čching = makrela)], jap. ナガタチカマス al. 長太刀鰯, al. 長太刀梭子魚 [naga-tači-kamasu (naga = dlhý, tači = meč, kamasu = barakuda)].

Slovenské druhové meno je motivované tmavým sfarbením druhu.

Rod: *Thyrsitops* Gill, 1862 – tyrzitops

Motivácia vedeckého mena: odvodené od rodového mena *Thyrsites* a gréc. *ὤψ* [ops] = oko, zrak, tvár.

Slovenské rodové meno je prevzaté a upravené vedecké meno.

***Thyrsitops lepidopoides* (Cuvier in Cuvier & Valenciennes, 1832) – tyrzitops modrý**

Syn.: *Thyrsites lepidopoides* Cuvier in Cuvier & Valenciennes, 1832 [*Thyrsitops lepidopodes*].

Rozšírenie: po oboch stranách Južnej Ameriky, v Pacifiku pri pobreží Čile, v Atlantiku pri Brazílii, Uruguaji a Argentíne.

Motivácia vedeckého mena: gréc. λεπίς [lepis] = šupina; πούς [pous] = noha; -εἶδος [-eidos] = -ovitý (podobný).

Národné mená: čes. *pamakrela jihoaamerická*, rus. *мурсморс* al. *белая змеевидная макрель* [tirsitops al. belaja zmejevidnaja makrel'], angl. *white snake mackerel*, franc. *escolier blanc*, špan. *escolar sierra*, čín. 白擬蛇鯖 [paj ni še čching (paj = biela, ni = pseudo-, še = had, čching = makrela)] al. 白杖魚 [paj čang jü (paj = biely, čang = palica, jü = ryba)].

Slovenské druhové meno je motivované tmavomodrým sfarbením.

Rod: *Tongaichthys* Nakamura & Fujii, 1983 – eskolar

Motivácia vedeckého mena: *Tonga* = súostrovie Tonga; gréc. ἰχθύς [ich-tys] = ryba.

Slovenské rodové meno je prevzaté zo španielčiny a pravopisne upravené.

***Tongaichthys robustus* Nakamura & Fujii, 1983 – eskolar tongský**

Rozšírenie: pri súostroví Tonga a Fidži. Jeden exemplár bol ulovený aj pri pobreží Queenslandu.

Motivácia vedeckého mena: lat. *robustus* = silný, mohutný.

Národné mená: rus. (красный) *тонгаихт* [(krasnyj) tongaicht], angl. *Tonga escolar*, franc. *escolier tonga*, nem. *Tonga-Escolar*, špan. *escolar de Tonga*, čín. 壯體湯加蛇鯖 [čuang tchi tchangf'ia še čching (čuang = silný, pevný, tchi = telo, tchangf'ia = Tonga, še = had, čching = makrela)].

Slovenské druhové meno je motivované geografickým rozšírením druhu.